

Összerakni Szatmárt

Pozsony. Vonzó fiatal nő, karján csecsemővel, testhez simuló sötét (gyász-) ruhában latinul beszél. A vászon/képernyő alján magyarul olvasható néhány mondatfoszlányból kitetszik, hogy kér és ígér. A táguló képen látjuk, hogy az 1741. évi országgyűlésen szól a magyar nemesekhez.

Kisebb csoportra zúmolunk, ahol fiatal nemesek hajolnak össze és – nem halljuk, de nyilvánvalóan – a fiatal nőre tesznek elismerő megjegyzést. A mellettük álló öreg főnemes rosszállóan néz rájuk. „Az anyát lássátok benne – mondja halkán – Józsika pedig, ha megmarad, a királyotok lesz.”

A beszéd a végéhez ér és a tömeg ujjongásba tör ki: „*Vitam et sanguinem pro rege nostro!*” Jónéhány másodpercig tart a zajongás, közben látjuk, hogy egy csoport nagy kacagással van. A vígság hullámokban terjed. Az egyik magyar kérdi is: „Mi van? Mi volt?” Jön röhögve a válasz: „Az a marha Kopcsándy azzal toldotta meg, hogy *sed avenam non.*”

Látjuk is a marha Kopcsándyt, amint fürdik a poén sikerében. Még tetézi: „Hát a zabom nem kéne? Katonát vihetnek, de adóból nem kérünk.”

Ismét az előző csoportot látjuk. Az öreg főnemes elismerően morogja: „Pálffy ezt is összehozta! Ez még a szatmári békekötésnél is keményebb.” Látjuk az öreg Pálffyt, aki Mária Terézia közelében áll/ül, akivel összenéz. Közben halljuk a zsvajt és a beszélgetés folytatását. „Hát az nem inkább a Károlyi grófnak volt köszönhető?” A kamera megtalálja a nevezett öreg főnemeset a terem másik pontján. „Kettejüknek, de Pálffy volt az igazi lumen.” „És az akkora szám volt?” Két idős hang válaszol: „Ha nincs a szatmári egyezség, németeké lenne a bácskai birtokotok, nem a családodé.” „Az a miénk volt a hódoltság előtt is!” „Ugyan, számított volna ez ...” „Te meg kálvinista létedre Szatmár miatt lehetsz itt.” „De mér volt ez akkora etwas?” „Mert Bécs nem akarta, és a fejedelem is csak páros napokon.” „A két főparancsnok pedig hivatalból utálta egymást. Ex officio.” Közben a kép pásztázza a nyüzsgést és az öreg Károlyin nyugszik meg, majd kiélesedik a mögötte, a terem végén látható Pálffy. Itt meg is merevedhet, mert ez kettejükről szól.

Visszatérünk a csoporthoz. A pozsonyi utcán ballagnak; vagy mustot (burcsákat) kóstolgatnak (szeptember 11-e van); vagy még a gyűlésterem épületében ácsorognak. Újra az öreg főnemes beszél. „Ismertem mindkettőt. Károlyit még amikor kuruc voltam, a kettőt együtt meg 12 őszén ebben a teremben. Amikor ismét lett magyar országgyűlés.” „Bátyám kuruc volt?” „Voltak még itt jónéhányan... vagy az apjuk, nagyapjuk... harminc esztendeje...” „Rákóczi portréja az én elholt nagyapám bibliájából is előkerült. A leggazdagabb úr volt a vármegyében, jól ment neki, de mindig azt hajtogatta, hogy saját királyságban még jobban menne.” „Eriggy már, hol tudna ennyi búzát, gyapjút vagy bort eladni, ennyiért... A muszkának, vagy a polyáknak?” „És ti? Neked nincsenek kuruc fölmenőid?” „Nálunk Zalában leginkább szitokszó volt a kuruc. Pusztítottak, raboltak... Az összes nagybátyám beállt Ebergényi labanc ezredébe.” „Na, ezt kellett összerakni.... Mondom, Bécs se akarta, a fejedelem is csak páros napokon” – de az utolsó szavak már elmosódnak.

Vaja. A vajai kastélyban vagyunk, ahol Pálffy 1711 január 31-étől másnapig tárgyal Rákóczival és Károlyival. Odakinn derékig ér a hó, és a kis-jégkorszak leghidegebb tele tombol. A kastélyban és környékén a nagyurakat kísérő többszáz fegyveres tartózkodik. Nincsenek elkülönítve, nem is lehetnek, érintkeznek is. Valahogy – kútnál, ajtóban, istállóban, akárhogy – összeakad két, láthatóan külön táborba tartozó hadfi. „Bocsánat...” „Nahát... kegyelmed magyar?” „Mér ne lennék?” „Mert az előbb csak svéd szót hallottam a fertályukból...” „Azok a nagyságos fejedelem svéd dragonyosai. Én azonban a bajtársaimmal magyar vagyok. Maguk felől meg csak német szó hallatszik.” „Márpedig

szerintem Pálffyval több magyar jött, mint maguk Rákóczival.” „Aki a fejedelemmel jött az az igaz magyar. Aki magyar, velünk tart!” „Mitől lenne igaz magyar? Hát melyikünk szolgál a magyar királynak?” „Kicsodának?!” „I. Józsefnek, aki gyermek korától viseli a szentkoronát. A labanc magyar az igaz hungarus.” „Magát Bécsből szalajtották?” „Zalai nemes vagyok. Összes bátyámmal beálltam Ebergényi ezredébe a kuruc pusztítás és rablás ellen. Év mint év lemaradunk miattuk a stájer vásárokról!”

Feszül a légkör. A háttérből a labanc föllebbvaló németül odaszól valamit. A nagyurak egyeztetőjét nem zavarhatják meg a kísérek. Ezt jelzi egy kuruc tiszt csillapító intése is.

Azért a két csoport együtt marad. Vagy mert eleve nincs hova széledni, vagy mert ez a posztjuk, meg mert a hergeltség miatt még volna folytatni valójuk. Meg is teszik, tartózkodással, ellenérzéssel, de kíváncsisággal is.

Harangszóra, vagy más ingerre a kuruc keresztet vet. A labanc rácsudálkozik: „Kegyelmed római katolikus?” „Akárcsak a fejedelem. És Károlyi generális. De a mi két országunkban (mármint itt és Erdélyben) vallásszabadság lesz.” „Mi lesz? Ember, odafönn a rebellió végéről megy a szó!” „Vagy arról, vagy fegyvernyugvásról... Rákóczi és Pálffy immár órák óta négyszemközt egyezkedik.” „Furcsállom, hogy egy győzelmes generálisnak türelme van órákig diskurálni egy bukott vezérrel... Mégis, miben bizakodnak még?” „A varsói szerződésben.” A labanc nagyon bután néz. „Amiről vezérlő fejedelmünk 1707-ben Varsóban megegyezett a cárral. Mihelyst Péter elbánik az oszmánnal, gondja lesz velünk.” – ezt már a sajátjai felé fordulva mondja, saját lehiggasztására, miután a tisztek újra intenek, hogy elég a fraternizálásából. A labanc nemes is a sajátjai felé fordul: „Gondoltad volna ősszel, hogy a generális órákig fog alkudozni a ronggyá vert kuruccal egy borzalmasan hideg éjszakán?”

Bécs, 2010 szeptember 27. Savoyai Jenő elégedetten jön ki a többiekkel a Haditanács üléséről. (47 éves kicsi hadvezér. Semmi buzis nincs rajta, de sokminden, ami egy meleg férfiban vonzalmat ébreszt iránta.) Megpillantja Pálffy Szidóniát (kifejezetten szexepiles húsz éves udvarhölgy) és örömmel szólítja: „Apukád fog rendet tenni Magyarországon!” (Németül beszélnek. Egyiknek se anyanyelve, de tökéletesen bírják.) „De Prinz Eugen, hát ő horvát bán...” „Volt! Elértem, hogy a barom Heister helyett ő lesz a főparancsnok. És neked nem Prinz vagyok, hanem Onkel Eugen. Hogy marhaskodott apád? *janabacs...*?” Szidónia édesen kuncog: „*Jenő bácsi*. De mit vétett Heister?” „Az öreg Sigbert se leverni nem tudta őket, se kiegyezni velük. Apádnak mindkettő sikerül majd.” „Leverni vagy kiegyezni?” „Mindkettő! Először jól leveri Rákóczit, aztán hódoltatja.” Újra szemügyre veszi Szidóniát. „Fogadok, lesz majd, aki Józsefnek irántad való kitüntető figyelmességének tulajdonítja apád kinevezését.” „Menjen már, *Jenő bácsi!*” „Na sietek, megfogalmazzuk a kinevezési iratokat.” „Kisztihand.”

Pest, 1710 november. Pálffy János (46) energikus léptekkel jár föl-alá és diktálja a Károlyi Sándornak szánt levelet. Illetve két-három jelenlevő szárnysegédjének magyarázza, hogy mi kerül a levélbe. Magamagát krenköli, hogy teljhatalma van (mi tudjuk, hogy azt túl fogja lépni), csapatai messze fölülmúlják a kurucokat (de tudjuk, hogy harcedzett tábornagy voltának ellenmondó módon kerüli az összecsapást), és hogy a fölkelésnek katonailag annyi, a kuruc sereg foszladozik, minden jelentés arról szól, hogy a többség azon spekulál, hogy seregesen elszegődjenek külföldön vagy van-e esélyük visszajutni a birtokukhoz és családjukhoz. „Karácsonyig béke köthető.” – buzgólkodik egy tiszt. „Miféle béke? Kapituláció lesz, aminek én diktálom a föltételeit.” Rákócziról is elejt valami becsületsértőt, de a farba az lesz, hogy Károlyit át kell állítani, ami neki nagyon jó lesz. Meg hogy ő

császári főparancsnok, de egyúttal jó magyar is (úgy mondja, hogy még maga se biztos benne, hogy mit ért ezen).

Munkács, 1710 november. Károlyi (41) Pálffy levelével a kezében száll ki a kocsiból és siet Rákóczihoz.

A fejedelem 34 éves. Nagyon megnyerő személyiség. A beszélgetés egy pontján kontyba fogja a sörényét, hogy 21. századi szemmel is az legyen.

A kandalló tüze előtt ülve és föl-föl ugrálva vitatják a helyzetet. Egyrészt jó, hogy Pálffy indít, erre hivatkozva tűzszünet kérhető, amire nagyon rászorul a sereg (sorolható egy-két elesett vár), viszont Károlyi eltúlzott dölyffel mondja, hogy személyes behódolásról szó se lehet. (Elsütheti, hogy Pálffy a lányának, a király ágyasának köszönheti a kinevezését.) Rákóczi pedig mondja a történeten végig húzódozó mantráját a nemzetközi helyzet ígéretes fokozódásáról. Bercsényi nevének hallatán Károlyi megmerevedik.

Lehiggadnak. MÉR ÍGÉR ALKUT, AMIKOR MINDEN ADU A KEZÉBEN VAN? MÉR IROGAT A VÁRMEGYÉKNEK IS? MÉR ÍRJA HOGY JÓ MAGYAR? Károlyi a bajsza alatt: jobb helyen látja tán a birtokokat a császárnak behódolt magyar bárók kezén, mint német kolonusokén?

Károlyi a fejedelemnek: Időt kell nyernünk. „Az idő ellenség és az ellenség nem pizsmog” (hiteles idézet).

Pest, 1710 december. „Túl szép lett volna, ha átáll Károlyi.” De van benne hajlandóság egyezkedni. Van bennük hajlandóság. „Rákóczival kell leülni.”

Pálffy levelet diktál Károlyihoz: „Az elkezdett dolgok a méltóságos herceggel közöltessenek... Javalja a hercegnek, hogy egy alázatos levelet írjon a felséges császárnak... mind a hercegnek magának, mind követőinek nemcsak grátiája meglészen, hanem mindeniknek jószági is megadatódnak... Ne bízson a külső hatalmasságoknak segítségében és hitegetésekben, mert azokban megcsalatozik. Hanem ha valamit akar, a dologgal ne késsen, mivel az ő felsége hadai megindulnak.”

Munkács. 1711 január 15. tája. Károlyi és Károlyiné (40).

Károlyi büszke és boldog, hogy Pálffytól 12-én nyolc napi fegyverszünetet nyert, de haját tépi mert Rákóczi kiment lengyelbe és nincs hír arról, hogy a sürgetésre hazaindul-e.

Nem tudjuk, Krisztina milyen irányban befolyásolta a férjét. Mindenesetre szóba kerül birtok, család, haza. Megpendíthető az aggodalom, hogy Károlyiné és fiai Munkácsba szorulhatnak, túszként.

Sándor büszke és boldog, hogy ugyan röptében elutasította Pálffy ajánlatát, de értesült arról, hogy a király (december 22-én) konkrétan az ő személyére szóló pátenst adott ki. Azaz még nyitva az alku, birtokos főrend maradhat...

Magyarázza Krisztinának, hogy Pálffy is kockáztat. Bécs számonkérheti a gyors leszámolást. (Nem tudja, de 19-én tényleg kiad az udvar, hogy Pálffy Rákóczinak üzenet és Károlyival se boldogul.)

Morog persze Károlyi, hogy Pálffy leszögezte: országgyűlés, trakta, frigy, vagyis politikai megállapodás, hivatalos tárgyalás, békeszerződés szóba se jöhet. Csak jönne Rákóczi: ő többet érhet el, de el is ronthat mindent. Például, hogy Erdélyhez ragaszkodik – amikor az már rég el van veszve.

Dönt: megy Pálffyhoz, Rákóczi egyezségi szándékáról regél neki, bár erről nincs szó; visszább fogja vonni seregeit, hogy Pálffy pozitív jelentésekkel kábítsa Bécsset. Ki fogja eszközölni a találkozót Rákóczi és Pálffy között.

Téglás (Hajdúhadház mellett), január 21. A fegyverszünet lejárt, Károlyi és Rákóczi sehol, Pálffy zordan fogad jelentéseket az előrenyomulásról.

Ám fölbukkan Károlyi. Valószínűleg korábban sose találkoztak. Amikor Károlyi 1703 előtt magyar főispán és labanc főtiszt volt, Pálffy külső hadszíntereken forgott. Két kemény férfi. Mindkettő saját kezűleg gyilkolt korábban. Ahogy egymás szemébe néznek: a magyar történelem kitüntetett pillanata. Tudatában vannak. Jól megméri egymást. Mindkettő kockáztat. Messze túllépi a hatáskörüket. Pálffy nem árulja el, hogy hajszálon múlik a bizalma Bécsben. Károlyi azt is elkeni, hogy Rákóczi még mindig külföldön van. Mindezt ezúttal szavak nélkül, az előzményekből és folytatásból tudva.

Leginkább Pálffy másnap kelt leveléből, Pálffy hangján, de olvasható is:

Méltóságos Herceg.

Itt lévén nállam Károlyi uram, melly nekem referálta Hercegséged jó intenióját és szándékát ő Felsége hívségére való térése iránt, kihez sok szerencsét kívánok Hercegségednek, a mint most is imádom Istenemet, hogy ezen rút zűrzavar üdő csendességre forduljon Hazánk megmaradására. Többi között biztatott Károlyi uram, hogy Hercegséged nem szánja fáradságát, maga is által kíván fordulni és valamely helyt Kálióhoz közel fog denominálni. Kihez képest el is várom Hercegséged a jövő hétfőre okvetetlenül, mivel addig fog is szűnni operácionk mind a két nép között. Hercegségedet assecurálom keresztyéni igaz hitemre és úri parolámra, Hercegséged személyét tekintetben veszem, és semi practicátul ne tartson, vagyok olyan bizodalomban, ha egy-két óráig edgyütt beszélgethetünk, Isten minden jóra fordíthattja dolgát Hazánknak, mert én, Isten úgy segélljen, kívánom javát Nemzetemnek s vérét nem szomjúhozom, hanem a kívánt boldogulást.

Én pedig maradok Hercegségednek ismeretlen alázatos szolgálja

Gróff Pálffi János.

Kőit Hatház 22. Januarii 1711.

Vaja. A korábban megismert helyszínen vagyunk, az egyezkedés éjszakája után, február elsején délelőtt. A fegyveresek elnyűtten kókadnak. Labanc (az előző vagy egy másik) rámutat valamire a kuruc szerelvényén: „Honnan van kegyelmednek ez?” „Jól kapisgál: harci zsákmány, legyőzött labanctól.” „Gondoltam. Az úrnapi gráci vásáron árultak ilyet először, láttam.” „Átjárnak?” „Hát. Egy király, egy pénz, egy ország.”

Most fölbolydulnak, rendeződnek, nyergelnek, értesüléseket osztanak. Kihallatszik a visszatérő „még három hét fegyvernyugvás”, több nyelven. Megvillan harcias kuruc, amint rámarkol a kardjára. Bosszús labanc, aki nem érti hogy mér. Egy-két kuruc morog: „Mi már mennénk haza.” „Csak ne hangoztassák mert lekaszabolja magukat Károlyi Sándor mint Ónodon a turóciakat.” „Fú az csúnya volt. Azóta se csinált Károlyi és Bercsényi semmit ilyen egyetértésben.”

Előjön, a téli napba hunyorog és elvonul a három főszereplő: Rákóczi, Pálffy, Károlyi. Megnézhetjük őket.

Bécs, február 20, Savoyai dohog (németül), hogy a páneurópai békekötési mánia begyűrűzik. Anna királynő és a hollandok beleszólnak a bécsiek dolgába. A nála nyolc évvel idősebb Locher, a megfontolt katona útrakészen, tisztelettel, egykedvűen hallgatja. „De értesse meg Pálffyval, hogy nem kormányral és kormányfővel, hanem legyőzött lázadókkal egyezkedik!” És „két férfi órákig egymagában éjnek évadján...” A háttérben Szidónia aggódva suttogja a zsebkendőjébe – *Jenő bácsi*.

Debrecen, március 14. Pálffy dühöng Károlyinak. Ők komolyan veszik a közeledést, lám jön Locher Bécsből 7 ponttal (németre váltana, de Locher nagyvonalúen legyint, ich verstehe...), maga Prinz Eugen is jóváhagyta, belekerült egy általános amnesztia, „széleskörű amnesztia, érti?”, erre a herceg megint kiszökik lengyelbe hogy a cárba kapaszkodjon... (tudjuk, hogy Rákóczi csak Szatmár után tud majd találkozni Nagy Péterrel, nulla eredménnyel). „Mi leli ezt az embert?” „Vaja után értesült, hogy Péter cár Lengyelországba jön, ahol végre találkozhatnak. Ez teljesen a hatalmába kerítette. A salánki vadászkastélyba sereglett kuruc vezérkar napokon át hipnotizálta egymást: 'jobb s állandóbb békességet remélhetünk az moszkva intervenciója által, mintsem az Pálfi hitegetési után'. Regéket mondanak a salánki hangulatról.” Locher legyint „Ein Maniac.”

„Kegyelmedék akarták. Vége a fegyvernyugvásnak. Holnap megindulunk.” Indulatos, pergő vita. „Most már véghezviszem. Rákóczinak is megüzentem.” „Ki áll maga mögött? Akiket Salánkon elkábított a herceg?” „Bizony közülük is néhány, de a rendek és katonáik nagy többsége békét áhít.” „Oder das nächsten feurigen Fest.” „Higgyék, dagad a békevágy. Ez páros napokon elfogja magát Rákóczit is. Én meg tudnám győzni. Nem sokat kell változtatni a pontokon.” „De hol van ő? Be tudja csábítani?” „Ha kapok még két hét fegyverszünetet, megpróbálom rávenni.” „Meg se találja őt.” „Egy Sztrij nevű várban várja a híreket a cár felől.” „Gondolom innen egy álló napnyi küszködésre a fölolvadt hó dagonyájában.” „Úgy valahogy. De a nemzetről van szó. Ahogy kegyelmed is rendre írja.” Locher szája szélén gúnyos mosoly. Pálffy: „Mér bízzak magukban? Jobban bízom a katonáimban.” „Megvan még a császár decemberben hozzám írott ajánlata?” Pálffy meglepődik, Locher hegyezi a fülét. „Fölesküszik?” „A nemzetről van szó. De nem tesszük közzé.”

Sztrij vára (Munkács és Lemberg között), március 27. Rákóczi még a salánki ülés stílusában szuggerálja néhány fős társaságát (Bercsényi, Vay Ádám, Eszterházy Antal, Forgách Simon, Ráday Pál stb.).

Érkezik Károlyi. Feszültség, sístergő ellenszenv fogadja. Rögtön esküszik Rákóczinak, továbbra is híve és parancsainak követője. Bár Pálffy fölénye tetemes, ő lefogta a kezét és újabb haladékat csikart ki. A rendek és a csapatok már csak a békét várják. Hazavágnak, nem emigrálni. Béccsel centinként, de lehet előre menni. A hét pontos tervzet jó tárgyalási alap. „Milyen lelkiismerettel kívánhatná tőlem akárki Kassa feladását?” – csattan föl Rákóczi. „Munkácsot, Ungvárt, Husztot, Kővárt és a többi!” – kontrázzák. „Pálffy ezt vassal képes elintézni és folytatná édes hazánk pusztulását, jószágok prédáltatását és a keresztény ártatlan vérnek kiontatását.” „Fogassa le!” – harsan Bercsényi (45) és többen kapnak a kardjukhoz. Rákóczi leinti őket. Hosszan szemez Károlyival. „Kegyelmed ne menjen Pálffyhoz. Pálffy ne Károlyi generálissal keressen egyezséget. És ne is Rákóczi személyével. Hanem csakis a két nemzet konföderációjával. A hét pontjára adandó *dilucidációimat* Ráday kancellár uram viszi.”

Parancsokat oszt. Bercsényi nézzen a cár után, Károlyi vonja össze a csapatokat, akit tud, azt Esterházy vigye ki Máramarosba, Pálffy hosszabbítson fegyvernyugvást, április 27-én Huszton legyen országgyűlés: „még nem álmodtam felőle, ha bé fogok-e menni, vagy sem.”

Szatmár, április 5-6. Károlyi szónokol a rendek gyűlésén. A mondanivaló tartalmától vagy az oratori tehetségtől függetlenül látni a rendek nagy egyetértését. Olykor szavaznak.

Olcsva, április 19. Károlyi lakóhelye. Rádayt (33) fogadja. Rengeteg dolog történt, amit megbeszélnek. Talán itt van a legtöbb szövegelés, ami nagy dramaturgiai kihívás. Arról nem szólva, hogy ez egészében fikció: Ráday tényleg fölkereste, de ekkor valójában nem találta otthon Károlyit.

Ráday Pálffyval és Locherrel találkozva és egyezkedve a megegyezés hívévé vált. Döbbenet számol be arról, hogy Locher a fészületre tett kézzel esküdött szándékaik tisztaságáról.

Tanakodnak a motivációkon: mér fontos és sürgős ez Józsefnek? Az angoloknak és a hollandoknak? „Mér lényeges, hogy a szövetségesük házatáján rend legyen? A spanyol trón elúszott, a francia veszteg van...”

Pálffynak mér fontos? Az ősi jog alapján részlegesen visszaállított önálló királyságban a csúcs közelében lenni vonzóbb mint a császárság top ötvenében lenni. Amihez nélkülünk, a nyolc év küzdelme nélkül nem lenne esélye. Vagy tényleg nemzeti érzés is munkál Pálffyban?

Ugyan Rákóczi csak 28-án írja majd meg a maga vidini levelét a Lembergen túli Kukizóban, Károlyi és Ráday már most reflektál a fejedelemnek a folyamat megállítására tett kísérletére.

Miben téved a fejedelem? A nemzetközi helyzetben nem kapitálisan, az akár még akár jobbra is fordulhat: de hadakat és kormányzó apparátust kimenekíteni, hogy kéznél legyenek – na ez esélytelen.

Ráday tudja, hogy Bercsényi és Károlyi gyűlölik egymást, és Bercsényit Rákóczi rossz szellemének tartják, de megvédi. Mármint nem önző, a hazáért és a fejedelemért pözsög.

Apparátus: Rádaynak külön fájhat, kulcsszerepe volt a kuruc kormányzat és fölépítmény kialakításában. („Ugye kegyelmed fogalmazta a *Recrudescunt vulnera...* nagy részét?” „Sok szavát igen, de szelleme egészen a fejedelemé.”)

Rákóczira nem hallgatva, őt nagyra tartva, bevonva amennyire hagyja, mennek előre.

Bécs, április. A palotában a váratlanul elhunyt császárra utaló gyász külsőségei. Szidónia hüppög. „Őfelsége le se húnyta a szemét már kipenderítettek. Férjes asszony vagyok, egy Esterházy grófné. És igazán semmi se volt köztünk...”

Savoyait nem érdekli a lány bizonykodása: „Nagyobb baj, hogy Eleonóra császárné atyádat is kipenderítette. Egy hétre. Ha Locher nem ilyen karakán, és nem küld egyértelműen pozitív jelentést, kútba esik apád több havi fáradozása. Hálistennek ismét egyenesben a kiegyezés.”

„Még hónapokba telik, amíg Károly császár megjön Katalóniából és visszatér az élet az Udvarba. Eredj haza Tatára, Szidi.”

Szatmár, április 27. Ráday kap szót, magyarázza a fejedelem fő szempontját: a konföderáció (a kuruc állam) legyen a tárgyaló fél és ne a sokféle esélyeső. A nemzetközi helyzetből ezt még reméli kihozni... Látszik, hogy ez leperog jelenlevőkről. Több érdeklődést vált ki, amint a kuruc hadi özvegyek és árvák kérdésére tér át. Nemcsak anyagi kérdés, ne legyen rajtuk bélyeg.

Hol Károlyi, hol Pálffy látszik, hol lopva összenéznek. A külpolitikai résznél lesajnálón, árvák kapcsán figyelmesebben. Hagyják Lochert buzgólkodni, közbekérdezni, jegyzetelni.

Tárgyszerű ülés képeit látjuk, komoly arcokkal, érvekkel, pezsgőn, de kevés indulattal. Locher végig aktív, Pálffy néha rázza a fejét, néha enged. Néha szemtől-szembe Károlyival.

A záráshoz érünk. Kész a szatmári béke. Károlyi diktál (az ülésterem végén) és az odalépő Rádaynak mondja, hogy a tíz pontot haladéktalanul Rákóczi elé terjeszti. „Kérem az élő istenre, – diktálja – szánjon meg mindnyájunkat s méltóztassék kijönni s ezeket confirmálni.”

Majtény, április 31. Mint egy építőtábor bontásakor, amint leszúrnák az ásókat és ki-ki indul a buszhoz. Itt zászlórudakat szúrnak a földbe.

Rodostó. Az idős Rákóczi olvassa a visszaemlékezéseiből: *„Így végződött a magyar háború, e békekötéssel, amelynek eredetijét kezeimbe tevék le. Sohasem tulajdonítám ezen eseményt a nemzet könnyelműségének, hűtelenségének, avagy végre személyemtől való elfordulásának: mert hiszen, hogy hozzám ragaszkodott, annak folyvást a legmegindítóbb jeleit adta.”*

Pozsony, 1741. „Lupus in fabula. Ott megy a két szatmári kópé!” Valóban a háttérben Pálffy és Károlyi, elköszönőben egymástól. Alkalmilag válthattak néhány mondatot, nem bensőséges együttlétről van szó. Az előtérben a nyitó jelenetben megismert csoport. „Vajon miről beszélhetnek?” „Ősszel nádorválasztás lesz: talán azt confirmálja Károlyi, hogy hozza Pálffynak az északkeleti vármegyék voksait.” „Maglehet. Vagy azt beszélük meg, hogy melyiknek sikerül még segítség nélkül fölhúzni a csizmáját.” „No, tartsa őket Isten.”